

مهارت‌های حل مسئله اجتماعی

در کودکان عقب مانده ذهنی

تألیف:

فاطمه عربکری

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

نشریه مسنا و کتابخانه ایران

سرشناسه: عربکری النجارقی، فاطمه، ۱۳۶۲-

عنوان و نام پدیدآور: مهارت‌های حل مسئله اجتماعی در کودکان عقب‌مانده ذهنی / تالیف فاطمه عربکری النجارقی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶-۹۹۴-۵۲۷-۶، ۱۳۵۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: حل مسئله در کودکان -- ایران -- نمونه‌پژوهی

موضوع: Problem solving in children -- Iran -- Case studies

موضوع: کودکان عقب‌مانده -- ایران -- راهنمای مهارت‌های زندگی -- نمونه‌پژوهی

موضوع: Children with mental disabilities -- Life skills guides -- Iran -- Case studies

موضوع: سازگاری اجتماعی در کودکان -- ایران -- نمونه‌پژوهی

موضوع: Social adjustment in children -- Iran -- Case studies

موضوع: والدین کودکان توان خواه ذهنی -- ایران -- روان‌شناسی -- نمونه‌پژوهی

موضوع: Parents of children with mental disabilities -- Iran -- Psychology -- Case studies

رده بندی کنگره: BF723

رده بندی دیوبی: ۱۵۵/۴۱۳۴۳

شماره کتابشناسی ملی: ۸۹۵۴۲۸۱

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

واتساب: ۰۹۳۶۰۳۱۲۵۸ کanal: telegram.me/mojak

تلفن مرکز پخش: ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۲۳ - ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۶۳۲۷۰۲۶۵۹

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

ایستاگرام: mojakpublication سایت: www.mojak.ir

عنوان: مهارت‌های حل مسئله اجتماعی در کودکان عقب‌مانده ذهنی

تالیف: فاطمه عربکری النجارقی

مشخصات ظاهری: ۱۰۴ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۱، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۹۷۸-۶-۹۹۴-۵۲۷-۶، شابک: ۱۳۵۰۰۰ ریال

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۹	پیش‌گفتار
۱۱	فصل اول: کلیات
۱۱	۱-۱ مقدمه
۱۳	۲-۱ تشریح موضوع کتاب
۱۵	۳-۱ اهمیت موضوع
۱۸	۴-۱ تعریف سازگاری
۱۸	۵-۱ تعریف مهارت‌های حل مسئله اجتماعی
۱۹	۶-۱ تعریف عقب مانده ذهنی
۲۱	فصل دوم: کودکان عقب مانده ذهنی
۲۱	۱-۲ تعریف کودکان استثنایی
۲۳	۲-۲ طبقه‌بندی افراد استثنایی
۲۶	۳-۲ تاثیر کودک استثنایی بر خانواده با تاکید بر کم توان ذهنی
۳۱	۴-۲ نقش والدین کودکان استثنایی
۳۳	۵-۲ نیازهای والدین کودکان استثنایی
۳۵	فصل سوم: مهارت‌های حل مسئله اجتماعی
۳۵	۱-۳ مفهوم حل مسئله اجتماعی
۳۶	۲-۳ راهبردهای حل مسئله

۳۷	۳-۳ راهبرد عمومی
۳۸	۴-۳ معیارهای تعریف مسئله اجتماعی
۴۱	۵-۳ دیدگاه دیزربیلا درباره حل مسئله اجتماعی
۴۳	۶-۳ دیدگاه مایدیو درباره حل مسئله اجتماعی
۴۴	۷-۳ فرایند حل مسئله اجتماعی
۴۵	۸-۳ جهت‌گیری‌ها در حل مسائل اجتماعی
 فصل چهارم: سازگاری ۴۷	
۴۷	۱-۴ تعاریف سازگاری
۵۰	۲-۴ سطوح سازگاری
۵۱	۳-۴ سازگاری اجتماعی
 فصل پنجم: نظریه‌های سازگاری ۵۵	
۵۵	۱-۵ نظریه‌ی روانپویشی
۵۸	۲-۵ نظریه‌ی اریکسون
۵۹	۳-۵ نظریه‌ی یادگیری
۶۰	۴-۵ نظریه‌ی یادگیری شناختی اجتماعی
۶۲	۵-۵ نظریه‌ی پدیدار شناختی
۶۴	۶-۵ نظریه‌ی تحولی
 فصل ششم: نتایج تحقیقات پیشین ۶۷	
 فصل هفتم: مطالعه موردي ۷۳	
۷۳	۱-۷ جامعه آماری
۷۳	۲-۷ روش گردآوری اطلاعات

پیش‌گفتار

خانواده‌هایی که از کودک عقب مانده خود در خانه مراقبت می‌کنند در محاصره مسایل متنوع در همه اشکال و اندازه‌ها قرار دارند. این مسایل با میزان عقب ماندگی کودک، معلولیت جسمی و هیجانی همراه با آن، ارزش‌ها، علایق و شرایط محیطی دیگر اعضای خانواده فرق می‌کنند. وجود کودک عقب مانده ممکن است موجب فشار بر بودجه خانواده (هزینه تدارک و مراقبت پزشکی، حمل و نقل، یا روش‌های درمانی) شود (مظاهری، باغان و فاتحی زاده، ۱۳۸۵).

داشتن کودکی با عقب ماندگی ذهنی باعث بحران و کمتر ظاهر شدن در اجتماع می‌شود و اغلب باعث جدایی والدین می‌گردد. ثوری‌همومی سیستم‌ها به این موضوع توجه دارد که خانواده یک گروه به هم پیوسته است، هنگامی که بحران تعادل این سیستم را به هم بزنند این گروه ضعیف می‌شود. اثرات کودکان بیمار یا ناتوان و عقب مانده در سیستم خانواده می‌تواند زیاد باشد. مسئولیت‌های مالی، اختلال در زندگی زناشویی، ایزوله اجتماعی و کاهش زمانی که والدین می‌توانند با کودکان سالم خود باشند به عنوان تنفس‌زا در خانواده‌ها شناخته شده است (حجازی، ۱۳۸۵).

خانواده یا گروه هم ممکن است مثل فرد، نیاز به سازندگی داشته باشد. سازگاری خانواده فرایندی است که به نگه داشتن تعادل خانواده برآورده می‌شود. برای یک سازگاری موفق خانوادگی، مهارت‌های خوب در برقراری ارتباط، حل مسائل در برقراری ارتباط با دیگران، احترام متقابل اعضا و خانواده، منبع کافی برای سازگاری و تجربیات با تنفس‌زا باید وجود داشته باشد (پوتر و پری^۱، ۱۹۹۷).

هدف از تالیف کتاب حاضر بررسی اثر بخشی آموزش مهارت‌های حل مساله اجتماعی بر سازگاری مادران کودکان عقب مانده ذهنی بوده است. بدین منظور از جامعه آماری کودکان عقب مانده ذهنی

^۱ Potter & Perry

در مدارس ابتدایی کودکان استثنایی شهر تهران که در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ مشغول به تحصیل بوده‌اند، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای تعداد ۳۰ کودک انتخاب شدند و مادران این کودکان در پژوهش شرکت کردند. در این پژوهش از پرسشنامه سازگاری بل و یک برنامه ۵ هفت‌های (هر جلسه ۹۰ دقیقه) حل مسئله اجتماعی استفاده شده است. تحلیل داده‌ها نشان داد که آموزش حل مسئله اجتماعی در مادران کودکان عقب مانده ذهنی (گروه آزمایش) باعث افزایش انواع سازگاری (تندرستی، خاتونادگی، اجتماعی، هیجانی، شغل) و به صورت کلی باعث افزایش سازگاری نسبت به گروه کنترل شده است و نشان داده شده است که این آموزش می‌تواند انواع مهارت‌های سازگاری را در این مادران بهبود بیخشد.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: کودکان عقب مانده ذهنی

فصل سوم: مهارت‌های حل مسئله اجتماعی

فصل چهارم: سازگاری

فصل پنجم: نظریه‌های سازگاری

فصل ششم: نتایج تحقیقات پیشین

فصل هفتم: مطالعه موردی

فصل هشتم: یافته‌ها

فصل نهم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده سازی این کتاب من را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

فاطمه عربکری

تابستان ۱۴۰۱